

Đ ĐN
2631

CẢNH
MẶN
TRẮNG

THƠ CẢNH TRÀ

thongmaitruongxua.vn



VĂN HỌC

V21
C107 H

CẢNH TRÀ

CẢNH
MẶN TRẮNG
thơ

D. 9101. DN. 2631.

THƯ VIỆN
CẨM PHẢ

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HỌC
HÀ NỘI — 1975

TẤT CẢ
NHƯ LÀ TRONG BÃO YÊN

thuongmaitruongxua.vn Những năm đánh Mỹ ở Vĩnh-linh
Chưa hề có bão yên!
Chưa hề có bão động!

Việc đáng làm, cứ làm
Lúc cần đi, cứ đi
Trên đất này
Chờ bom dứt chỉ là điều mơ mộng

Tất cả đều là trong bão động!
Tất cả như là trong bão yên!

Pháo giặc nổ lay hầm
 Chẳng ai buồn giạt thốt

Chẳng ai ngạc nhiên trước những điều khủng
khiếp
Người ở đây rất ít nói chuyện bom

Cái gì xảy ra luôn trở thành cái bình thường
Tiếng hủy diệt mới nghe mà đã cũ.

CÂY BÀNG HỒ-XÁ

Năm 63 hôm chuyển về cơ quan
Anh đã thấy cây bàng trước ngõ
Cây bàng đang trơ
Tán xanh mát một khoảng trời Hồ-xá

Bữa em đến
Gặp mùa nắng Vĩnh-linh — Nắng lửa
Hai dừa ngồi dưới gốc bàng đợi gió
Anh nhảy niu cành trảy lá quạt cho em.

Ơi lạ chưa từ đó cây bàng
Anh càng thấy thân thương
Thương cả con ve trên cành cao kéo nhĩ

Cả chú ngựa trời so kiếm lúc hừng đông
Quả bàng chín vàng như chùm kén ai hong
Búp biếc mùa xuân, lá bầm mùa lạnh...

Hồ-xá vào tuần trăng
Anh lại cùng bầu bạn
Ra ngồi chơi dưới gốc cây bàng
Ngắm người đi trên đường phố giảng giảng
Nhìn điện sáng bên khu hàng mậu dịch
Những trưa nắng bắc ghế nằm đọc sách
Nghe vỗ giã ti tách lọc trên cây...

Mấy năm địch đánh Vĩnh-linh
Cơ quan anh phải dời đi nơi khác
Chiến tranh đến bọn bề bao công việc
Sau nỗi nhớ em thấp thoáng bóng cây bàng.

Trưa nay dừng chân thăm
Nơi cơ quan ở cũ
Giữa vùng rộng ngồn ngang đất đá
Riêng cây bàng vẫn còn đó em ơi!
Tán vẫn xanh một khoảng trời Hồ-xá
Những cành bom cắt cụt lại đâm chồi
Bàng đứng đây như thể một con người

Không nghiêng ngửa giữa những ngày quyết
liệt
Gốc đợi vẫn chờ em về đón gió
Lá chao cành lại quạt mát cho em.

DANG GIỮA MÙA HỒ TIÊU LÀM QUẢ

Trong một ngày năm lần giặc ném bom
vào vườn
Đang giữa mùa hồ tiêu làm quả.
Khói thuốc nổ phủ trùm lên tất cả
Đất khắp vườn trộn lẫn hạt tiêu non.

Vườn hồ tiêu không còn là vườn hồ tiêu nữa
Hơn một ngàn cây còn sót ba.

Bà con làm vườn
Cẩn rằng bởi đất
Tìm những mảnh thân hồ tiêu bị bom
chặt đứt

Chất thành đống cao
Châm lửa.

Cả tháp lửa hồ tiêu đỏ rực cồn cào
Vị nồng thơm, cay đến trào nước mắt!

Đang non thế mà đã cay đến thế!

Chiếc máy bay giặc từ xa
Thấy lửa hung hăng sà thấp, lao vào
Chưa kịp cắt bom
Đạn những người làm vườn bắn lên quật ngã
Đâm đầu xuống dưới chân tháp đỏ
Cháy bùng trong ngọn lửa nồng cay.

Đang non thế mà đã cay đến thế!

Năm ấy ba cây còn lại
Được mùa nên quả sây.

Hồ tiêu ở đâu mà chẳng cay
Nhưng hồ tiêu Vĩnh-linh là loại cay vào
bạc nhất

Bởi nơi đây
Những cây sống cay thêm cho cả phần
cây bị giết.

CĂN HẦM EM Ở

Hôm về thăm em

Em cứ bảo anh làm thơ tả căn hầm sao cho
giống.

Anh chối mãi biết thơ mình vụng lắm

Trên chiếc bàn con

Mấy nhành hoa nghiêng xuống cười thắm.

Em giục hoài: Mấy lúc anh về thăm

Suốt một năm ni hơn chục lần bom dập

Coi rứa đó chưa bữa nào bị sập

Em thương căn hầm, rằng anh không thương?

Em thích thơ, tủ sách bên giường

Có đủ cả thơ Nam, thơ Bắc

Dưới gối em là thơ của Bác
Trực chiến về lại lấy ra xem.

Anh ngồi đây trước mặt ngọn đèn
Căn hầm sáng, dất trong hầm mát rượi
Ngọn gió đồng chiêm từ xa thổi tới
Em chào anh, xách súng đi tuần
Để lại cho anh ánh sáng ngọn đèn
Và hơi dất trong căn hầm mát rượi.

BÃI BIÊN MÙA ĐÔNG

Những bà mẹ và trẻ em rời khỏi khu làng
bị bom cháy trụi cháy trụi
Băng qua hàng dương, trên cây còn lấp lóe
lửa tập

Mùi lân tinh nồng nặc!

Không còn một manh quần nào nguyên
Không một tấm áo nào không rách
Có em mình trần như nhộng
Có cụ già quấn một vạt chăn thô...
Họ đi trong mưa
Lánh sang làng bên ở tạm
Con gió mùa đông lạnh cóng
Bãi biển mùa đông cát se.

Đ: 9101. ĐN: 2631.

Từng đợt sóng mang từ khơi xa
Vất lên bờ
Những chiếc hộp đủ màu, đủ sắc.

Một chị nhặt lên, mở ra
Những cuộn len màu xanh, vàng chanh, cà
phê sữa...

Những chiếc áo trẻ con
Những khăn choàng phụ nữ...
Lòe lên, choáng lộn
Bọc trong giấy bóng lung linh.
Chị rùng mình, vất vội xuống bờ, vục tay vào
nước mặn biển xanh

Ném một cái nhìn lạnh lùng, khinh bỉ.

Cả đoàn người
Không còn một manh quần nào nguyên
Không một tấm áo nào không rách
Có em mình trần như nhộng
Có cụ già quấn một vạt chăn thô...

Họ đi nhanh, đạp lên những đồ vật ban ơn
của Mỹ
Như đi qua một vùng nhiễm độc!

Bãi biển mùa đông cát se
Những chiếc hộp sóng dồi lẫn lộn!

RAU DẠI

Mấy ngày đau, anh nghỉ lại nhà em
Vườn đã hết những mùa rau trở lá.
Trên giường bệnh anh nằm trần trối
Nhìn vết thương, em lo nghĩ bản khoăn.

Bữa cơm thường em vẫn nấu anh ăn
Có gì lạ ở bàn tay em đó
Đĩa rau luộc xanh mềm trong men sứ
Bát canh chua, vị lá hầy còn nguyên.

Những mùa rau như mọc từ tay em
Cứ mỗi bữa lại về thêm mỗi loại

Em chiều chuộng nên càng chăm đi hái
Những cây rau anh chẳng biết tên.
Lúc nghĩ lại xanh hoài trong nỗi nhớ!

Bữa anh khỏe ra ngoài trời hóng gió
Em dẫn anh đi tha thần dạo quanh vườn
Anh nhìn rau những cây lá bình thường
Cầm tay em
Mà đứng lặng trong màu xanh rau dại.

TRE CÁN GIÁO

Ông lão
Trồng tre
Mang từ
Rừng lạ.
Đất đỏ
Như máu
Bật dất
Măng lên.

Măng không
Mọc nghiêng
Chọc lên
Vuốt sắc.

Thân tre
Ruột đặc
Như cán
Giáo dài.

Lá tựa
Con mắt
Sáng quắc
Nhìn trời.

Gió thổi
Bồi hồi
Lao xao
Lao xao
Như nhịp
Vỗng điều
Chao trong
Cổ tích
Như tiếng
Quân đi
Đêm ngày
Rậm rịch.

Tre lan
Như lửa

Hôm nào
Khóm nhỏ
Nay ken
Lũy thành.

Sông đây
Hiền-lương
Núi đây
Trường-sơn
Biển đây
Cồn-cỏ
Đất này
Đất lửa...

Tre về
Sống giữa
Quê ta
Nghĩa khí
Quê ta
Ân tình!

Tre ơi
Rừng lạ

Tre chưa
Có tên
Tre về
Vĩnh-linh
Tre thành
Cán giáo.

NHỮNG BỨC ẢNH NGƯỜI Ở LẠI

1

Trường sơ tán xa rồi
Chợ không còn họp nữa
Vẳng bóng người già bên bếp lửa
Trẻ con lui về tuyến sau.

Không còn nhà nào nguyên vẹn nữa
Ba chốn, bốn nơi
Người ở lại lập thành nhiều hộ mới.

Những căn hầm hai mái xòe ra
Như hai cánh gà mẹ
Khum khum che ổ trứng hồng.

Hoa vằng trắng trong
Hoa huyết — vậy cháy bùng như bó đuốc

Hoa mua màu tím ắm
Đến ở cùng dân quân.

Đêm đốt lửa trong hầm
Để sưởi và xua muỗi
Chuyện vui, cười sắc khói
Hả hê điệu thuốc sâu kèn.

2

Trong lán dân quân cháy một ngọn đèn dầu sỏ
Đèn thừe dấy mà không có chủ
Trên sạp tre vải bạt cuộn tròn
Người và súng đi về các ngả.

Pháo địch dập bên đồi
Ở trận địa phòng không đắp giả
Trên đoạn đường rất lạ
Đường mở ra không phải để xe qua.

Những bến phà không có phà
Những ụ pháo không có pháo
Chỗ giấu xe mà xe không giấu
Nơi không có ta mà có ta
Bom ném tan rồi lại cứ hiện ra

3

Đàn chim sẻ từ đâu rập cánh bay về
Cùng đậu xuống một nhánh cây dài
Nhánh cây nhỏ nhoi còn sót lại.

Không gian bỗng chốc bình yên
Tiếng riu ra riu rít của chim
Đã tưới xuống làm mềm khu đất cháy.

Cả khẩu đội hôm ấy
Đào thêm một đoạn đường hào
Chúng tôi không ai bảo ai
Đều tránh hướng không đào qua nhánh cây
dài.

4

Người lái đồ choàng tấm ni lông màu mơ non
Kéo chiếc đồ đang vùi trong đồng cỏ
Các cô đi bắn tỉa
Đạn vàng trĩu lưng ong
Gạo ít, đạn nhiều
Súng quá dài phải vác.

Tiểu đội DK, cối 82... để nòng lịch kịch
Mây chàng trai

Mình trần

Áo vắt vai

Ngực như gạch nung quá lửa.

Đạn màu cỏ úa

Dựng nghiêng mép hào.

Tiếng mái chèo lia trong sóng rì rào

Tràn xuống phía Nam

Góp lửa.

5

Bốn vạn quả pháo giặc cầu vào xóm nhỏ
Liên-công-đông

Suốt một ngày, một đêm

Người ở dưới hầm moi đất bước lên

Không ai nhận ra nơi này mình đã ở.

Nhưng điều đầu tiên là phải tìm xem

Ai còn?

Ai mất?

Con số thương vong cả xóm đều biết rõ:

— Một người

Đã đưa vào trạm xá.

6

Ở đây

Chưa một phút hầm thôi lay trong tiếng nổ

Chưa một khi đất cạn tiếng nói cười

Và cả tiếng ru hời
Tiếng trẻ chếp chếp môi thơm tim vú...

Đất Vĩnh-linh nơi gánh chịu nhiều bom
Chúng càng đánh càng không hiểu nổi!
Phải đánh mãi vì không đánh nổi!
Như thằng say uống rượu
Gục đầu trong thùng men!

7

Đang đi trong đường hào
Ngước mắt nhìn lên
Đã thấy rồi mà vẫn chưa tin
Vội vàng nhẩy qua bờ hào xem kỹ.
Trước mắt tôi
Vườn hồ tiêu trái đã chín rồi
Những chuỗi cườm long lanh trong bóng lá.
Tôi như con chim đứng nhìn nghiêng ngó
Mùi hương quen sao thơm đến lạ lùng.
Phải vị tiêu nồng mà nước mắt rưng rưng
Nhìn xuống đất: Mảnh bom cày nham nhở.
Đất đã chắt máu mình ra
Thành những chùm tiêu chín đỏ.

Hồ tiêu ơi!

— Em là đứa con ngoan của bà mẹ đất!

Ngàn đời sau vẫn còn câu hát:

— Bé này là bé hạt tiêu!

MẬT MÙA HÈ

Nắng đã đến làng ta, em ơi
Sau những ngày xa hè lại về rồi
Nghe trong nắng có cái nồng của lửa
Cả ngọn gió cũng như chùng vội vã
Khoan sâu trong những vầng lá xanh om
Đàn kiến lang thang theo rãnh đất khô ròn
Con bìm bịp nép mình nướng bóng rợp...

Hè ở đây
Chân ruộng sâu nước rặc
Trận mưa chiều hơi đất khét như rang
Nắng của hè và lửa của bom
Cảnh nguy trang thay mấy lần vẫn héo.

Nhưng làng ta vẫn tỏa hương dịu dịu
Mật trong cây ươm tự những mùa xa
Khi đông về mang cái rét tê da
Cây cần mẫn đã đêm ngày chuyển nhựa
Đề vào Xuân đơm hoa, sang hè kết quả
Nay rung rinh những bông mật trên cành.

Mật bồ quân cho ta vị ngọt thanh
Khoanh dừa hấu, cắn ngập răng, mát rượi
Trái thơm nếp mật vàng như nắng rọi
Quả sim muối mật lịm thắm đầu môi...

Người làng ta con gái, con trai
Rời quê hương đi bốn phương trời
Hắn hôm nay trên con đường nắng rực
Đã nghe say vị mật mùa hè
Ở quê làng và ở mọi làng quê.

TIẾNG TÙ VÀ

Xóm tôi có con trâu ve
Dáng vóc đẹp như trong ca dao cổ
— Sừng cánh ná
Dạ bình vôi
Tấm lưng phẳng đặt đội nước đầy không đổ.

Không có miếng đất nào, ve cho là cứng
Không có thửa ruộng nào, ve cho là sâu
Rồi buổi cày ve lên chót đời, cao
Gặm cỏ và nhai nắng.

Mấy năm địch ném bom vào giữa xóm
Bà con nuôi trâu trong hầm
Lúc ra đồng

Bom ném gần
Ve nằm
Bom ném xa
Ve dậy.

Một đêm địch rải bom xăng
Hầm trau bị cháy
Cả đàn lồng chạy
Trên mình ve bám đầy lân tinh
Tiếng con ve gọi bạn lạc nẻo nùng
Nghé à... nghe ọ...
Nghé à... nghe ọ...

Đến sáng chúng tôi vào rừng tìm
Thấy cả đàn còn đó
Thân ve đầm đìa máu đỏ
Đang quỳ hai chân
Thè lưỡi liếm vết thương
Trên mình chú nghe.
Thỉnh thoảng khóc rống lên
Nghé à... nghe ọ...

Đến trưa ve chết
Mình khét lửa bom xăng.

Bà con giữ lại cặp sừng
Đêm đêm tiếng tù và
U oa... u oa...
Lan dài, tỏa rộng
Lăn lăn trên những tảng đất cày...

Mấy năm bom rải thảm ở đây
Không một thửa ruộng nào bỏ hoang
Không một miếng đất nào ngập cỏ
U oa... u oa... u oa...

GÀ Ở VĨNH-LINH

Vĩnh-linh nuôi gà dưới hầm
Lột ổ, ở trong hốc đất
Đẻ xong từng trứng cất riêng
Phòng lúc bom rung khỏi vỡ.

Gà theo đường hào kiếm ăn
Có chú đi xa bị lạc
Hầm nào cũng giống hầm nào
Nghiêng đầu gà tìm ngõ ngách.

Chưa tối đã vội vào chuồng
Dưới hầm đêm thường xuống sớm
Nửa buổi mới ra khỏi cửa
Trong hầm ngày đến muộn hơn.

Bờ đất che khuất chân trời
Hừng đông gà không thấy được
Muốn cất tiếng tròn o... o...
Gà phải rút kinh nghiệm khác.

Mỗi sáng bếp của dân quân
Trong hầm lửa nhen đỏ rực
Trông ông mặt trời nhô lên
Gà ta vui như diễn kịch:

Trống gáy cổ cong cần trúc
Mái mốt gọi con tục tục
Chú cồ cất giọng nòng khe
Trong cánh, gà con chip chip.

Mấy năm ệ này đã quen
Hôm nào dân quân đi vắng
Bếp lửa — Mặt trời không đỏ
Trong chuồng gà cũng ngủ quên.

Có bữa nửa đêm đột xuất
Việc cần, bếp lửa phải nhen
Gà đang trong cơn ngái ngủ.
Giật mình, vội gáy toáng lên.

MÙA GIỐNG

Thửa ruộng bên cầu tre lúa chín nục
Bom vẫn ném xuống cầu tre không ngớt
Trong những căn hầm
Đêm đêm lòng người đau nhưc
Thương hạt lúa mình giặc giết bên cầu tre.

Một đêm
Băng ánh sao khuya
Năm người dân quân. Ba trai, hai gái
Bước xuống ruộng tay vằng, tay hái
Lúa rung rung bông nặng ngã vào người!

Bom nổ
Máu của năm người dân quân chảy đỏ

Những bông lúa thành lửa
Lồng bay trong thác gió
Rì rào cháy không nguôi.

Lúa trên ruộng như chín thêm lần nữa!

Đêm tiếp tới
Lại năm người dân quân
Hai trai, ba gái
Tay văng, tay hái
Băng ánh sao khuya
Xuống chân ruộng bên cầu tre gặt dỡ...

Người trong thôn gọi lúa này là lúa đỏ
Chọn lúa này làm giống những mùa sau!

Người Vĩnh-linh đều là hạt giống chân
ruộng cầu tre
Cứ sau mỗi mùa càng thắm thêm sắc đỏ!

EM BÉ BỜ NAM

Em bé miền Nam đi bên bờ Nam
Vấp quả bom bí giặc giấu trong bùn
Em ngã xuống sông soài bên chân nước
Nơi vắng vẻ không ai tìm thấy được.

Em chết buổi chiều, buổi tối nước dâng lên
Gió rì rào như ai khóc trong đêm
Sông Bến-hải đưa em về bờ Bắc
Trắng như tấm vải trời xuống đắp.

Tổ dân quân trực chiến đầu thôn
Lấy hòm đạn phá ra đóng chiếc áo quan
Cùng đưa em lên gò cao yên nghỉ
Những cặp mắt đỏ ngầu đầy lệ.

Cỏ chưa xanh trên mồ em, bom lại thả
Mới giết em một lần bụng quân thù chưa hả
Chúng tìm em giết nữa, giết thêm
Anh chị dân quân thương nhớ, đi tìm.

Quanh hố bom ngọn ngang cồn đất
Phải đào bởi nhát xương không để sót
Mang ra sông
Tắm cho em sạch hết khói bom.

Mồ em bây giờ nằm trên đồi sim
Đầu em hướng về bờ Nam quê mẹ
Cỏ đã mọc xanh rờn như hồn em rất trẻ!

Như mỗi thù này không bao giờ già!

MẸ ỤI CON ĐI

Mẹ ịu con, đường đi nhiều hố bom
Qua dòng sông có chuyến đò đưa vôi
Mẹ cũng mỏi mà con cũng mỏi
Tiếng máy bay vè lượn ở trên đầu.

Mỗi lúc dừng, ngoảnh nhìn lại phía sau
Không thấy nhà đâu, không thấy làng đâu
Tất cả đã làm mồi cho lửa
Những đụn khói đùn lên như nấm mộ.

Mẹ ịu con đi, các chú lại trở về
Nơi làng quê ta đấy
Mẹ ịu con ra khỏi vùng lửa cháy
Các chú lại về nơi lửa cháy con ơi!

Ngày mai đây khi giặc đã chạy rồi
Con và mẹ lại trở về quê cũ.

Con nhìn trong màu xanh của rau
Trên đồng nội trong sắc vàng của lúa
Mỗi buổi sáng con nhìn bông hoa nở
Màu cờ Tổ quốc
Con sẽ bồi hồi nhớ buổi hôm nay.

Mẹ dịu con, đường đi nhiều hố bom
Qua dòng sông có chuyến đò đưa vội
Mẹ dịu con ra khỏi vùng lửa cháy
Các chú lại về nơi lửa cháy con ơi!

NẮNG MIỀN TRUNG

Chao ôi là nắng Miền Trung
Nắng chi như nấu như nung suốt ngày
Chùm tiêu đơm nắng càng cay
Trái dừa no nắng nước đầy lại thơm.

Trưa nay được lệnh lên đường
Hành quân vào trận chiến trường miệt trong⁽¹⁾
Đi qua cồn cát mênh mông
Ước chi có ngọn gió đồng thổi qua
Trời không một cánh chim sà
Đường không một bóng tre ngả trú chân
Nắng rang cát nóng như hầm
Trong buồng nghe nước cạn dần, mà lo...

Bên đường bỗng gặp một o
Đón mời bằng giọng Cam-Gio dịu hiền
— Ngồi đây nghỉ chút mấy eng⁽²⁾
Mấy khi gặp được đảng miềng, vôi chi⁽³⁾
Nước đây uống đã rồi đi...

Xinh chưa khuôn mặt nhu mì dễ thương.

Hỏi o: — Sao biết tỏ tường
Mà lo đun nước vôi vàng mang ra?
— Tin miềng đang thắng gần xa
Thế nào Giải-phóng cũng qua vùng này!

Lẹ làng bát nước trao tay
Chè thơm thơm tự tay này thơm đi..

1. Miết trong: Phía đằng trong.

2. Eng: Anh

3. Miềng: Minh.

THÓI QUEN DỠ SẴN CỦA NHỮNG NGƯỜI Ở RỪNG TRƯỜNG-SON

Bọn tôi tới những nơi tưởng không có hơi
người

Thì rầy sắn lại hiện ra xòe lá vẫy
Sắn rồi sắn cứ biếc lên như vậy
Khắp một vùng lũng hẹp, dốc cao.

Như là sắn của trời cho, muốn dỡ, có sao
đâu

Dỡ dễ lược, dỡ dễ gửi, được tất!
Một trung đoàn ư? Một sư đoàn ư? Thả sức!
Đây nòi-sắn-Thạch-sanh mà, không thể hết,
đừng lo.

Vào đây lần đầu xin bạn nhớ cho
Có thói quen của người đi trước ta để lại:
Dỡ một gốc, hãy trồng thêm mấy gốc
Gấp bom phạt cây nào, nhặt cành gãy, trồng
thay.

Bọn tôi đi vào những rẫy sẵn ở đây
Cây mới nhú mầm, cây đã một tầm tay với
Đội ngũ sẵn có nhiều lứa tuổi
Cũng như trong đội ngũ chúng ta.

Nhớ các chị, các anh tới phát rẫy năm nào
Dưới mỗi gốc, giọt mồ hôi thấm đọng
Tình đồng chí ngấm bụi trong vị sẵn

Đường đi lá biếc xôn xao.

TRONG Đám CƯỚI BẠN TÔI

Đám cưới bạn tôi ở trong vườn cây
Dưới bóng lá tất cả đều mơ mộng
Mặt trời đến tặng chùm hoa nắng
Người về đây mang chùm hoa mới.

Tôi thấy ở đây mọi thứ đều vui
Nhưng bà mẹ miệng nhai trầu rất trẻ
Các cô gái nồng nàn trong e lệ
Mấy chàng trai nháy mắt, bấm vai nhau.

Còn bạn tôi không trò chuyện với ai lâu
(Cái lúng túng của anh chàng rể mới)
Và cô dâu then thùng bối rối
(Làm như không để ý đến người yêu).

Gió vào vườn như nghịch, như trêu
Hoa cười trên bàn lay lả
Dàn nhạc đệm khúc dân ca tình tự
Tiếng đàn say trong khói, hương trà bay...

Có một người về dự cưới hôm nay
Bồng em bé trên đôi tay cầm súng
Là đại diện của đoàn quân Giải-phóng
Anh đến đây như thế mọi người.

Anh ngồi yên hiền dịu, thế thôi
Nhưng lòng ai cũng nghĩ:
Giá như không có anh
Đám cưới sẽ bớt vui.

TRONG CHIỀU HOA DỄ

Tôi trở về
Trên mồm đời mấy năm qua các anh
từng đã ở
Gió biển thổi vào đây
Trận địa cũ như chéo áo còn ẩm hơi
người dựng đầy gió mặn
Trời vàng màu vỏ chuối
Hoa dễ đưa mùi thơm bay xa
Mây xấp bông bênh -- Mây tháng ba.

Tối ấy các anh về
Trận địa đào trong đêm không trăng
Đến sáng chưa kịp ngụy trang
Giặc đã bay vào đánh.

Suốt một ngày rờng mỗm đời không lúc
nào yên tĩnh

Mặt đất như lên cơn sốt
Ầm ào tiếng súng, tiếng bom rơi...

Áo của các anh
Qua một đêm đào hào đã dẫm mồ hôi
Lại một ngày quần nhau với giặc
Làm sao mà không rách!
Những mụn dẻ rơi đầy trên đất
Cầm tấm áo các anh trong tay
Thương không nói được nên lời!

Chân đời quê tôi mọc nhiều hoa dẻ
Bà con cùng các anh
Đào, bứng về trồng lên trận địa.

Mỗi năm vào độ tháng ba
Mùa dẻ ra hoa
ướp trong gió một mùi thơm lặng lẽ.
Các cô gái làng
Mỗi lần ra chơi trận địa
Khe khẽ ngâm:
« Hoa dẻ tuy rách mà thơm »...

Các anh đi rồi
Mỗm đời nào lại đón các anh
Trận địa mới có trồng nhiều hoa dẻ?

Tôi đứng băng khuâng trong chiều
Nhớ về những tấm áo các anh
Trong gió thơm một mùi thơm lặng lẽ...

Ca dao cũ: *Hoa dẻ tuy rách mà thơm*
Chồng em vất vả em thương em chiều

I

Những con cua màu rêu
 Những con dum cụm chông tím lạnh ⁽¹⁾

Bầy cá ong lang thang
 Chú ốc vặn trầm tĩnh
 Chùm rau ngoai trong lượn sóng lả lơi (2)
 Tất cả như về đây đùa vui
 Trong ngách đá hoang sơ màu thần thoại.

Hoà ở đây đều là hoa dại
Um tùm dây mạc-lan
Mũi-Trèo trông xa như một vĩa than
Đứng sát lại là cỏ thành trầm lự.

Những người kéo rùng đi qua đây (3)
Tay vịn từng bậc đá
Biển chiều lấp lóa
Đổi màu theo mây.

Toán dân công trở vào, gùi trên lưng đầy đạn
Mồ hôi bạc áo
Sỏi dưới chân óng ánh hạt huyền.
Những gương mặt sạm đen
Quả dừa biển mật phơi ra ngoài vỏ
Cá chuồn bay ngược gió
Đẻ trứng vào rau câu
Con ngừ như lưỡi dao bầu

Chém là trên lưng sóng
Thuyền bủa lưới ngoài khơi, trong lộng
Buồm nâu, buồm trắng
Mở hồn tôi trên đá nhọn Mũi - Trèo.

II

Bão đến

Tôi về đây như thể có ai hô hẹn
Bồn chồn không yên
Cánh chim báo bão chao nghiêng
Hoa tỏi-trời trắng rợn⁽⁴⁾
Những đụn mây lừ lừ dựng đứng
Cỏ lông chông trên cát lẫn tròn
Bầu trời hùn màu gạo rang
Sóng đỏ ngồn ngang
Biển như mặt đất sau trận bom hủy diệt.
Chợt tối rồi chợt sáng
Mưa rào rồi lóc nắng
Bộn bề mà hoang vắng

Cây ở đây không lá
Con đường đá cheo leo
Những con cua màu rêu
Những con dum cụm chông tím lạnh...

Tất cả đều về đây lẫn tránh
Vào trong các hẻm sâu
Giữa những viên đá gan lý hào hiệp, vô tư.
Nhưng những người kéo rùng
Những anh chị dân công vẫn đi trong bão
Lưng trần tóe máu
Đá nhọn, sỏi trơn
Gió ghim từng bước chân
Mưa chảy ròng ròng trên mặt
Tia nước biển bắn vào môi mặn chát.

III

Bão tan

Cơn bão như người say giờ đã ngủ yên
Năm xoài trên bến bãi

Bờ cát xấp xác xơ cỏ dại
Chân trời lên màu lam
Tiếng nước chảy long tong
Những con rạm bò ra
Leo lên đá phơi mình lột vỏ
Môi ai đỏ lập lòe đốm lửa.

Em từ xa trở về
Đứng nhìn ra biển rộng
Bờ rau sụn xanh màu nồn chuối...
Anh đi cùng em lên Mũi-Trèo cao vọi
Quả dừa biển sà ngang vai
Vang bên tai tiếng nói tiếng cười
Những người dân công tắm biển
Dầm mình trong nước mặn
Họ chọn trò chơi:

Mắt nhìn ra khơi
Những lớp sóng đang dựng thành đồ tới
Vai bên vai khít lại
Đầu ghé đầu nghiêng nghiêng
Cùng đâm bổ lao mình phá sóng
Trên tảng ngực nước tràn lấp loáng
Tiếng cười ran

Anh ngồi bên dây mạt-lan
Con bão đến rồi cơn bão tan
Chỉ còn lại Mũi - Trèo phơi ra trong nắng
Mộc mạc và thâm lặng
Em đi rồi em về
Anh nhìn theo mãi mê
Toán dân công trở vào gùi trên lưng đầy đạn.

1. Một loại động vật sống ở các hốc đá bờ biển, màu tím, rất nhiều gai dài và nhọn.

2. Một loại rau ở biển.

3. Kéo lưới trong cạn.

4. Hoa màu trắng, có lá như lá tỏi nhưng to hơn. Thường mọc nhiều ở Vĩnh-linh. Trước lúc mưa to, hoặc bão hoa này lại nở.

HOA MẬN

Đông hết và Xuân sang
Nở bung cành mận trắng.
Giữa hai mùa mát — lạnh
Một chiếc cầu bằng hoa.

HÔM ĐẦU TIÊN NGỦ NHÀ

Mấy năm quen ngủ hầm
Hễ đặt lưng là ngáy
Mặc bom pháo chung quanh
Thẳng một lèo mới dậy.

Hôm nay dựng nhà mới
Gió Nam lồng mát rợi
Bốn bề thì rộng thênh
Mái nhà thì cao vợi.

Trần trọc, mắt cay sè
Muốn ngủ không ngủ nổi

Bà con khắp Vĩnh-linh
Hôm đầu tiên ngủ nhà
Ai ngáy liền, khen giỏi!

MÀU ĐẤT HÔM NAY

Dưới bầu trời êm ả
Tiếng máy san âm âm đêm ngày
Dầu chưa xanh bóng cây
Mà màu đất tươi ngon tưởng như là ăn được!

Màu đất ở đây tôi quen như màu da của tôi
Đã mấy năm trời
Đi trong đất và ngủ trong lòng đất
Nhưng hôm nay như có gì đổi khác
Trong địa đạo đất cũng thế này đây, mà khác!
Ở hố bom đất cũng thế này đây, mà khác!
Như tay em khi cầm súng, lúc bỗng con
Đất hôm nay trở về đất cội nguồn!

Bao hố bom mờ dần theo tiếng máy
Đất hồn hậu đón những mùa gieo vãi
Ta như say mà đất cũng như say
Nghĩ đến hôm
Hàng tiếp hàng mập mạp những mầm cây.

NHÀ MÁY NƯỚC Ở VĨNH-LINH

Nếu không có người sống ở đây lâu
Khi đi qua nhắc với bạn rằng :
Đây là nhà máy nước !
Thì bạn không thể nào nhận ra
Đó là nhà máy nước.

Mà làm sao có thể nhận ra.

Mùa xuân đến rồi
Dâu cho dây bần-ly giờ đã ra hoa
Cây cỏ-trai giờ đã ra hoa
Những nụ hoa màu lơ xanh long lanh như
giọt nước
Vẫn không thể gọi lên đó là nhà máy nước.

Bốn bức tường như chiếc vại khổng lồ
Đứng chổng chơ trên nền đất trống trơ
Những cốt sắt còn queo
Treo lủng lẳng những cục xi măng chết
Trong các đường ngoằn ngoèo rạn nứt
Trong vết đạn vết bom chi chít
Dây leo, cây dại mọc lên...

Tôi đã thấy
Những người nông dân Nam-phủ, Nam-hồ...
Đi làm đồng về ngồi xuống đó nghỉ trưa
Rớt ra từ quả bầu khô
Những bát nước chè vàng màu hoa mai sòng
sánh

Hình nhà máy nước in vào, lóng lánh
Họ uống từng ngụm dài
Nhấp vị nước chè vàng màu hoa mai
Có in hình nhà máy nước.

Tôi lại thấy
Có những bạn nước ngoài cũng ngồi tại đây
Vào buổi chiều mùa thu

Họ uống những cốc bia sẫm màu vỏ lúa trăn
châu
Trong sắc bia có in hình nhà máy nước.

Hình nhà máy nước
Không thể nào mất
Trong những bát nước của chúng tôi hôm
nay và mai sau
Dầu mức lên ở lòng giếng mọi⁽¹⁾ trong veo
chảy ra từ ruột đất đỏ au
Từ mạch cát ngọt lừ
Hay hứng ở chiếc vòi của nhà máy mới...

Bạn ơi! Hãy uống những bát nước của
chúng tôi

Bạn sẽ nhận ra
Những bát nước này đều đã mức
Tại đây
Nơi mà trước kia gọi là nhà máy nước!

1. Giếng mọi: Nước mạch chảy từ trong đất ở các chân đồi tạo thành những giếng cạn, nước rất trong.

KHÔNG ĐỀ

— Nhà tôi ở Đông-hà, anh nhớ ghé thăm
Đi qua cầu Hiền-lương, cò xe chạy thẳng vào
non một giờ là đến.

Tôi rung lặng nghe lời của bạn
Một câu mời
Sau mười tám năm trời đỏ máu
Hôm nay mới nói được người ơi!

GIẾNG ĐỢI*

Ai đợi ai? mà giếng có tên?
Hay người ngồi đợi nước mạch lên?
Bản khoán chuyện cũ còn chưa tỏ
Anh đợi em về sẽ hỏi thêm.

* Trong Rú Lĩnh (Vĩnh-linh) có giếng, bà con gọi là giếng Đợi.

GIỌNG NÓI TRONG NHÀ

Nhà ta gốc ở Vĩnh-linh

Ông, mẹ mất ở Vĩnh-linh

Cha, mẹ ở Vĩnh-linh

Các con sinh ở Vĩnh-linh

Nhưng giọng nói lại mỗi người mỗi khác

Chung dòng máu mà y như người góp

Đến bữa ăn nghe giọng đủ vui rồi.

Con Tâm sơ tán tận Ninh-bình hễ cầm đũa

là mời

« Mời thầy, mời bu xơi cơm ạ! »

Còn thằng Lập sống vùng quê Thanh-hóa

Giục ai về cứ bảo « đi viên »

Cha công tác xa, giọng quê miềng pha giọng
Thừa-thiên

Giữa các tiếng dính vào nhau như nhựa,

Cái thìa lớn người gọi « môi » người kêu « vá »,
Mảnh sân nhà

ăn nước Tân-kỳ nên mạ bảo là « cươi ».

Chỉ có anh Thế, chị Vinh ở lại đây, trụ bám
không rời

Nên giọng nói Vĩnh-linh đặc sệt.

Nhà ta gốc ở Vĩnh-linh

Nhưng giọng nói lại mỗi người mỗi khác

Những vùng quê xa trở thành thân thuộc

Quần quýt bên nhau thành giọng nói trong
nhà.